

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія науки (ID: 5510)

Шифр та назва спеціальності	133 Галузеве машинобудування	Факультет	Економіки та менеджменту
Назва освітньо-професійної програми	«Галузеве машинобудування» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань 13 «Механічна інженерія»	Кафедра	Українознавства і філософії

Викладач

Довгань Анатолій Олексійович

dovgananatol@gmail.com тел. 0681473278

Доктор філософських наук, професор кафедри українознавства і філософії.

Автор понад 130 наукових та навчально-методичних праць.

<https://uz.tntu.edu.ua/stuff/personal-kafedry/>

<https://library.tntu.edu.ua/personaliji/a/d/dovhan-anatolij-oleksijovych/>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=AZajYa8AAAAJ&hl=uk&oi=ao>

Консультації: згідно з графіком консультацій

Підвищення кваліфікації:

Стажування в ТНПУ ім. В.Гнатюка (кафедра філософії і економічної теорії), 2017р.

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія науки» є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою взаємозв'язку філософії та науки в людській історії, формування у них філософської та методологічної культури, академічної доброчесності і критичного мислення здатності самостійно осмислювати логіку пізнавального процесу, діалектику теорії і практики. Важливою складовою мети є отримання здобувачами знань і набуття вмінь щодо методології власної професійної діяльності, формування особистої відповідальності як громадянина і майбутнього вченого
Формат курсу	Змішаний – курс передбачає проведення лекцій, практичних робіт, консультацій для кращого розуміння викладеного матеріалу і має супровід в електронному навчальному курсі системи A-Tutor, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання.

Програмні компетентності згідно ОПШ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

- загальних:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми комп'ютерних наук на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК5. Здатність до освоєння і системного аналізу через наукове сприйняття і критичне осмислення нових знань в предметній та міжпредметних галузях.

- фахових:

СК2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською (або іншими) мовами, глибоке розуміння англійської (або інших іноземномовних) наукових текстів у машинобудівній галузі.

СК4. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

СК5. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК7. Здатність інтегрувати знання з інших дисциплін, застосовувати системний підхід та враховувати природничі і високотехнологічні процеси при розв'язанні інженерних задач та проведенні досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми механічної інженерії державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН3. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

РН9. Глибоко розуміти загальні принципи та методи механічної інженерії а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері галузевого машинобудування та у викладацькій практиці.

РН10. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері галузевого машинобудування, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.

Обсяг курсу

Кількість кредитів ECTS—4,0; лекції—24 год.; практичні заняття—24 год.; самостійна робота—72 год.

Ознаки курсу

Рік навчання – 1; семестр – 1 ; обов'язковий; кількість модулів – 2.

Форма контролю

Екзамен

Технічне й програмне забезпечення

Технічні засоби для демонстрування результатів навчання (ноутбук, проектор). Пакет програмних продуктів Microsoft Office.

Години (лекції/ практичні)	Тема заняття, короткий зміст	Засоби діагностики		Найменування робіт
2/2	<p>Тема 1. Гносеологічна природа науки і її основні категорії Донаукове, ненаукове і наукове пізнання світу. Наука і антинаука. Розсудок і розум, інтелект і чуттєвість в пізнавальній активності людини, раціональне та ірраціональне в пізнанні. Пізнання і дослідження, передумови наукового дослідження. Мета наукового пізнання. Чуттєве –раціональне,емпіричне-теоретичне.абстрактне-конкретне.істинне-хибне в пізнавальному процесі.</p> <p>Наукова ідея. Наукова проблема і псевдопроблема. Наукова теорія. Гносеологічний факт і факт соціальний</p>	Опитування, Дискусії, розв'язування практичних завдань,	Самостійна робота	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу, Опрацювання першоджерел. Самостійна робота над змістом методичних матеріалів ЕНК
2/2	<p>Тема 2. Філософія як світоглядна теорія й методологія наукового пізнання . Предмет філософії науки.</p> <p>Мінливість філософського знання про неминуще. Інваріантність філософії. Співвідношення філософії і наукового пізнання. Філософська і наукова картини світу. Зміст наукового мислення. Основні методологічні напрями філософії науки.</p>	Опитування, Дискусії, розв'язування практичних завдань,		Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції
2/2	<p>Тема 3. Наукова картина світу і її розвиток</p> <p>Наукова і ненаукова картини світу. Функції наукової картини світу. Еволюція наукової картини світу. Етапи зміни наукової революції ; класичний, некласичний. постнекласичний. Наукові теорії – база виникнення наукової картини світу</p>	Тестові завдання		

2/2	Опитування, доповіді, Дискусії, розв'язування практичних завдань,	Самостійна робота	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу Підготовка до тестування за модулем 1 (теми 1-3) Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції
4/2	Опитування, доповіді, Дискусії, розв'язування практичних завдань,		
4/2	<p>Тема 6: Філософсько-методологічні проблеми новітньої західної філософії науки</p> <p>Обґрунтування раціональності індуктивного методу наукового мислення (Р.Карнап, К.Гемпель).Тема науки в постмодерністській філософії (Ж.-Ф.Ліотар, Ю.Габермас,) Напрямки постмодерну і наука. Неораціоналізм. Версії виходу із кризи Х.Патнема і Ч.Тейлора. Концепція «постнекласичної науки» В.Стьопіна. Голістичне бачення філософії науки І.Цехмістро.</p>	Опитування, Дискусії, розв'язування практичних завдань,	Опрацювання окремих запитань теми, які не виносяться на лекції Виконання індивідуального завдання по опрацюванню науково-методичного джерела інформації.
4/2	<p>Тема 7. Зміна методологічної свідомості сучасної науки</p> <p>Метод та стиль наукового мислення. Історичні ідеали науки. Ознаки наукового методу. Методологічний аналіз. Істина-правда –гадка. Методологічна свідомість. Зміна методологічної свідомості науки. Основні методологічні напрями філософії</p>	Опитування, дискусії, тестування, розв'язування практичних завдань	

науки. Особливість нових стратегій наукового пізнання.

4/2

Тема 8: Аргументація в пізнавальних практиках науки

Сутність аргументації як специфічної форми пізнання світу. Аргументація універсальна і контекстуальна. Аргументація і доведення. Логічна структура доведення. Історичний і логічний розвиток уявлень про наукову аргументацію. Розвиток основних принципів наукової аргументації в сучасній Україні. Сучасні дослідження аргументації і їх напрями.

Організаційні аспекти проблеми аргументації. Концепції аргументації. Неформальна логічна аргументація, етапи її розвитку. Сучасна еволюція риторичної аргументації. Модальна логіка та її види. Ситуативні проблеми аргументування в науковому обґрунтуванні істини. Основні принципи аргументації: верифікації та фальсифікації.

Опитування,
дискусії, тестування,
розв'язування практичних
завдань

Літературні джерела

Навчально-методичне забезпечення

1. Довгань А. О. Філософія: навчальний посібник. лекційний курс для аспірантів технічних спеціальностей (конспективний виклад) Ч. 1. // А.О.Довгань. Тернопіль. Вид-во ТНТУ імені Івана Пулюя.2015.-184с.
2. Довгань А.О. Гносеологічний оптимізм: монада-субстанція Г.Лейбніца і відношення –істина Н.Мальбранша: Монографія.- Тернопіль «Астон».2009.-272с.
3. Довгань А.О. Методичні рекомендації до самостійної роботи для аспірантів спеціальності 122 «Інформаційні системи та технології» денної та заочної форми навчання / А.Довгань. – Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя, 2022. – 18 с.
4. ЕНК Філософія науки ID5510

6. Рекомендована література

Базова

1. Гудінг Д., Леннокс Д. Людина та її світогляд.- Том 1.-Львів: МБФ,2008.
- 2.Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. Новітня західна філософія науки.-К.:Парапан.2008.
- 3.Загороднюк В.П. Антропологічні та соціокультурні виміри наукового пізнання.// Філософія:світ людини- К.:Либідь,2003.
- 4.Кримський С.Б.Запити філософських смислів.- К.: ПАРАПАН,2003.
- 5.Луцянець В.С., Кравченко О.В. Озадовська Л.В. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури.- К.:Центр практичної філософії.2000.
- 6.Максюта М.Є. Філософія науки.- К.:Урожай.2004.
- 7.Павлов В.Л.Методологічна цінність філософського знання // Соціокультурні передумови трансформації методології науки /під. ред. М.Ю.Савельєвої та Т.Д.Суходуб.- К.:Четверта хвиля.2020.-С.70-281.
- 8.ПетрукН.К., Гапченко О.В, Левченко А.В. Філософія науки: навч.посіб.- Хмельницький:ХНУ,2018.-271с.
- 9.Ратніков В.С.Основи філософії науки і філософії техніки: навч. посібник.- Вінниця:ВНТУ,2012. - 291с.
- 10.Світоглядні імплікації науки. – К.:ПАРАПАН. 2004.
- 11.Скотний В.Філософія освіти: екзистенція ірраціонального в раціональному - Дрогобич.2007.
- 12.Тейлор Ч. Подолання епістемології // Після філософії : кінець чи трансформація?- К.:Четверта хвиля. 2000.
13. Цехмістро І.З. Голістична філософія науки. - Харків: Акта.2003.
- 14.Чуйко В.Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки. –К.: Центр практичної філософії.2000- 250с.

7. Інформаційні ресурси

1. ID 5510 навчальної дисципліни «Філософія науки» на сервері дистанційного навчання ТНТУ
- 2.Репозитарій бібліотеки ТНТУ ім. І. Пулюя

Політика курсу

Політика контролю

Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.

Політика щодо консультування

Консультації протягом семестру проводяться згідно затвердженого на кафедрі українознавства і філософії графіку на початку навчального семестру.

Політика щодо перескладання

Аспірант має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу, як правило, протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком

	навчального процесу.
Політика щодо академічної доброчесності	Не порушувати принципи академічної доброчесності (ст. 42 Закону про освіту). Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування – за умов дистанційної форми навчання та підготовки практичних завдань в процесі заняття. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим компонентом навчального процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може відбутись за індивідуальним графіком за погодженням із керівником курсу та відділом аспірантури і докторантури.

Система оцінювання

Контроль успішності навчання здобувачів вищої освіти проводиться у формах поточного і підсумкового контролю.

Поточний контроль полягає у перевірці знань і практичної підготовленості здобувачів з окремих питань та певної завершеної частини навчальної дисципліни (теми змістового модуля), а також їх умінь при виконанні індивідуальних завдань.

Формами поточного контролю є:

- письмові контрольні роботи по темах курсу чи конкретних питаннях;
- реферати, в яких представлений самостійний критичний аналіз здобувачами конкретних проблем з першоджерел;
- тест;
- усне (дискусія) опитування на практичному занятті.
- Самостійна робота над темами дисципліни.

Підсумковий контроль - екзамен.

Підсумкова семестрова оцінка екзамену складається з суми балів, отриманих здобувачем (аспірантом) при проведенні поточних контролів рівня засвоєння теоретичних знань (за перший та другий модулі), отримання балів за самостійну роботу в ЕНК з темами дисципліни та суми балів, отриманих при здачі екзамену(екзаменаційний білет/тест).

оцінювання успішності студента	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів	Модуль 1		Модуль 2		Підсумковий контроль (залік)	Разом з дисципліни	
	90-100	A	відмінно		Аудиторна та самостійна робота	Аудиторна та самостійна робота					
	82-89	B	дуже добре		Теоретичний курс	Практична робота	Теоретичний курс	Практична робота			

			(тестування)			(тестування)				
75-81	C	добре	10	20		10	35			
67-74	D	задовільно	Лекція №1	Практичне заняття №1	10	Лекція №6,7	Практичне заняття №4	5	25	100
60-66	E	задовільно	Лекція №2	Практичне заняття №2	5	Лекція №8	Практичне заняття №5	10		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Лекція №3-5	Практичне заняття №3	10		Практичне заняття №6	10	Теоретичний курс	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		Практичне заняття №4	5		Практичне заняття №7	10	Практичний курс	
						Практичне заняття №8	15			

Затверджено рішенням кафедри українознавства і філософії, протокол № 1 від « 2 » вересня 2022 року